

umazal. Leonardo ni hotel nadaljevati dela in je odšel iz Florence. Julij di Medici je ravno takrat odhajal v Rim, da bi prisostvoval kronanju svojega brata, ki je bil izvoljen za papeža, in je povabil Leonarda s seboj.

»Moj brat, papež Leon X.,« mu je dejal knez, »ljubi umetnost in vas bo rad sprejel.«

Novi papež je Leonarda z veseljem sprejel in mu dal takoj naročilo za večjo sliko. Toda umetnik se je le počasi spravil na delo in je vso stvar temeljito proučil, preden je začel delati. Leon X., ki je bil vaju na hitro Michelangelovo delo, je le težko prenašal Leonardov način.

Nekega dne je prišel v Leonardovo delavnico, da bi videl, kako napreduje začeto delo.

»No, ali gre slikanje hitro izpod rok?« ga je prijazno vprašal.

»Sedaj se ne bom več obotavljal,« je odvrnil umetnik, »kajti lak za sliko sem že sestavil.«

»Kaj vi začenjate sliko pri koncu? Mislim, da se slika navadno lakira šele potem, ko je že izvršena!«

Leon X. se je obrnil in nezadovoljen odšel.

»Ta slikar,« je rekel, »ne bo nikoli nič naredil, saj sanja o koncu, preden se sploh loti začetka.«

Leonarda so te besede ranile in je užaljen zapustil Rim.

(Konec.)

Jan. Langerholc

Miha

Ilustriral Fr. Godec

Lahko bi vam začel zgodbo tudi z drugačnim naslovom. Lahko bi jo napisal pod svarilno besedo: »Čujte, čujte, kaj žganje dela«, ali pa naj bi se naslov glasil: »Dovolj pokore!« Ko boste Mihove doživljaje prebrali, mi boste drage volje pritrdili.

Miha je bil svoje dni zares fant od fare. Lepa postava, ponosna in pokončna hoja, obleka na njem zravnana kakor bi bil iz »škatlice« vzet: vse to ga je delalo svetu prikupljivega, morebiti tudi malce domišljavega.

Tak bi bil Miha morebiti tudi ostal, če bi hudobar, peklenski čuvar, ne bil ljudi naučil kuhati žganja. Ali pa, če bi ne bilo na svetu krčem.

Miha iz Hoste je bil bajtarski sin. Domača zemlja ga ni mogla preživljati. Moral si je iskati postranskega zaslužka, če se je hotel pošteno preživljati in dostojno oblačiti. Poiskal si je dela pri Robavniku, lesnem trgovcu. Kjer je Robavnik kupil les za hlode, tam so se kmalu prikazali tudi Miha in njegovi stalni spremljevalki, sekira in žaga, potem pa še njegov neizogibni pomočnik, Martinčev Janez.

Biti za delavca v gozdu ni ravno napačno delo. Zunaj si na svežem zraku, zastonj uživaš svetlobo sonca, brez vstopnine poslušáš koncert gozdnih pevcev, voda v studencu tudi ni predraga. Če si zadovoljen z malim in greš na večer rad k prepotrebemu počitku, bo to delo vsaj v mladih letih kar dobro. Če si pa premočno žejen in misliš, da moraš svojo žejo vsak večer pogasiti tam pri »Rujni kapljici« in jo potem še povečati z ravno kuhano meseno klobaso, potem je pa seveda ta služba vsa drugačna.

Miha se je zagledal v »Rujno kapljico« in postal kmalu v gostilni stalen gost z domovinsko pravico. Če ga ni bilo, so domači začeli v skrbih vpraševati: »Kje je pa Miha?« Bali so se menda, da bi Miha ne srečala prezgodaj pamet, da bi dal slovo gostilni in njeni prijaznosti in vablljivosti. Prijaznosti je bilo pa tam toliko, da si lahko za vsakim vogalom zadeval vanjo. Gostilničar sam — kakor med in sladkor, njegova boljša polovica — kakor sladkorne punčke na »štantu«, postrežniško osebje prijazno in zapeljivo kakor kača v paradižu... Potem pa še dolga vrsta pivskih bratcev. Vsak je rad dal za bokal in vsak je zameril, če nisi hotel piti iz njegove posode... Veselja in prijaznosti torej za cele ure! Kdo bi se ogibal takih in tolikih dobrot!

*

Miha se je vračal navadno vsak večer precej pozno na svoj dom, dokler ni prišel tisti dan...

»Kam se pa spet napravljaš, Miha?« ga je vsa v skrbih vpraševala mati.

»Kam? Saj veste, kam.«

»Miha, ne hodi tja!«

»Vedno stara pesem. Doma na vse veke čepeti tudi ne morem.«

»Miha, ne hodi! Tako čudno se mi je nočoj sanjalo. Te sanje ne pomenijo nič dobrega, verjemi mi.«

»Mati, kako ste čudni! Same strahove vidite. Po nepotrebnem si delate skrbi in težave.«

»Vsaj enkrat me poslušaj, Miha. Saj me tako nikoli ne.«

»Prihodnjič vas bom, danes pa ne morem. Res ne.«

»Kaj te pa vendar vleče tja?«

»Martinček Janez bo tam.«

»A tako? Ta je tvoj bog!«

»Besedo sem mu dal in moram jo držati. Saj veste, kakšen je človek, ki besede ne —«

»Drži, misliš reči. Kolikokrat si že meni dal besedo in je nisi držal. Seveda, Martinček ti je več kakor mati.«

»Mati, vi tega ne razumete.«

»To je tvoja stara pesem. Mati pri tebi ničesar ne razume.«

»Jaz bom šel, mati. Moram iti!«

Miha se je napravil k »Rujni kapljici«, kjer so bili njegovi že zbrani. Sprejeli so ga z glasnim veseljem.

Na mizo je romal liter za litrom. Vino je teklo in curljalo od mize, kakor to znajo delati ljudje, ki ne vedo, koliko zahteva vinski pridelek truda in potnih kapljic, ampak žive v misli, da vino teče v sod kakor voda iz studenca. Kjer so pivci, tam je doma tudi vesela beseda in pa pesem. Sprva mirna, krotka, prijazna, potem pa vedno bolj glasna in divja. Nazadnje se pa spremeni ljubezen v sovraštvo. Objemanje v boj, nož se zablika in kri se pokaže. Konec tega je beg in tek v temo in v noč. Ni treba, da bi se ta pesem ponavljala dan za dnevom, leto za letom, še enkrat na leto je je preveč...

Nastal je boj.

Miha je tekel in bežal iz boja, da sam ni vedel kam. Krog in krog njega tema in noč, od vseh strani je pritiskal mrz, tak mrz, ki gre in reže notri do kosti.

Jutro po boju ... Na vasi so se prikazali orožniki. Strahopetni bojovníki so se poskrili, ranjence so deloma odpeljali že k zdravnikom, od tam pa v bolnišnico. Navaden konec vsakega pijanskega pretepa ...

Miha pa ni bilo nikjer. Vse je živel v misli, da je Miha kot prvi in glavni grešnik pobegnil, da bi se odtegnil roki pravice.

Ko je pa zjutraj prišla Martinarjeva dekla v svisli po klajo za krave, je zagledala v krmi najprej človeške noge. Nato je dala od sebe glas, ki je bil komaj podoben človeškemu. Ko je prišla spet k zavesti, je zbežala iz svisli v hišo, kjer je domačim oznanila, kaj je našla. Domači so šli pogledat, kdo bi ležal v svislih, in našli so — Miha, še živega, pa vendar z vsemi premrlimi udi. Zdravnik je odredil, naj tudi njega odpeljejo za ostalimi ranjenci v bolnišnico.

Materina slutnja se je tistega dne na žalost uresničila ...

Poškodbe Mihove niso bile tako nedolžne. Novica je prihajala iz bolnišnice za novico, ena bolj žalostna kakor druga. Enkrat da bo Miha umrl, potem da bo prišel ob desno nogo, nazadnje da mu bodo morali obe nogi vzeti. Govorjenje je postalo žalostna resnica. Miha se je po dolgem času vrnil iz bolnišnice brez obeh nog. Od kolena navzdol so mu jih odrezali.

Kakšna sprememba! Miha — korenjak, močen in priden delavec, dokler nista prišla v zvezo z alkoholom, sedaj pa — berač, vržen na cesto in prepuščen usmiljenju drugih ljudi. Od takrat smo ga poznali tudi otroci. Hodil je s štirimi nogami po naših cestah: opiral se je namreč pri hoji na dvoje palic, ali je pa hodil po vseh štirih in vozil za sabo majhen voziček. Nanj je spravljal darove, ki so mu jih dajali usmiljeni ljudje. Govoril je težko in malo. Kadar je pa govoril, je najraje pripovedoval o svojih ptičih.

Ptiči so bili njegovo veselje. Kaj bi ne bili! Saj je bil Miha sin gozda. Kot drvar se je seznanil z njimi. Peli so mu skozi leto in dan od jutra do večera, gledal jih je, kako so znašali svoja gnezda, opazoval je njih boje in pretepe. Kolikokrat so se skavsali, da je letelo perje vsenaokrog. Kri pa vendar ni nikoli tekla ...

Bilo je jeseni. Miha je šel naokrog za krompirjem. Zakaj zima bo dolga in mrzla, treba se bo z njim založiti. Kdo bo pozimi lazil okrog po vseh štirih! Takrat bomo lepo doma in bomo skozi okna gledali, kako plešeta burja in sneg.

Po vasi so priškripala starinska Mihova kola, znamenje bližajoče se zime.

»Mati, za malo krompirčka bi vas poprosil.«

»Koliko bi ga pa rad?«
 »Če ga boste več dali, raje ga bom vzел.«
 »Pa boš težko vozil, če ga bom veliko dala.«
 »Ga bom že peljal. Pozimi bo vse dobro in vse bo prav prišlo.«
 »Čemu imaš pa tistile bič?« je pokazala gospodinja na Mihov voziček. »Da z njim otroke odganjaš, kajne?«

Otroci smo pa zraven stali in plaho gledali pohabljenca. Kaj, če bi res zavihтел bič in zamahnil po nas razposajencih.

»O, tega imam pa samo za pse. Psi so nadležni, pa lajajo za mano. S temle jih pa odženem. Otroci mi pa nič nočejo in mi nič ne nagajajo. Se me boje.«

Kar odleglo je nam mladim razposajencem. Vendar en človek na svetu, ki nas hvali in zagovarja!

»Zdajle že še gre, Miha, ko je lepo vreme in lepa pot. Pozimi pa mora biti dolgčas. Mraz, burja, zasnežena pota: takrat je pa res dolgčas, ali ne?«

»Dolgčas mi pa nič ni. Ptiče imam, pa se z njimi razgovarjam. Jaz jim zvižgam, oni pa pojejo.«

»Ali lepo pojejo?«

»Tamle poleti so lepo, sedaj so pa spački malo prenehali. Da bi jih...«

»Potrpi, Miha! Kaj pa, če bi ti celo leto pel, ali bi se ne naveličal?«

»Saj bo res tako.«

»Tako bo, tako, le meni verjemi.«

»Kakšne ptiče pa imaš?«

»Dva kosa, enega ščinkavca, pa eno grlico.«

»Katerega imaš pa najrajši?«

»Vse imam rad. Samo grlica se nič ne meni za petje. Kosa pa, kosa. To sta ptiča!«

Ali si ju že kaj naučil?«

»Tisto že znata: 'Na planincah soncece sije'. Pa tisto od Velikega Šmarna.«

»O, potem pa že dosti znata.«

»Dosti še ne, nekaj pa že. Toliko, da jih zastonj ne pitam.«

Miha je počasi odpeljal naprej. Za njim so pa cvilila njegova kola svojo otožno pesem. Z njim je pa molče odhajala njegova življenjska povest: Čujte, kaj pijača dela!

Mirko Kunčič

Prošnja

*Z belimi prstki
 trka na okno
 zimska kraljica Snežéna.*

*— Lačni krog hiše
 ptički ubogi
 króžijo, tóžijo — čujte!*

*S hladnega lica,
 z ustnic ledenih
 diha ji prošnja iskrena:*

*Drobnega zrnja,
 suhih drobtiníc
 brž jim na okno nasujte.*